

KRATKI NAVOD

vzreji domačih sviloprejk

po

profesorju Friderik-u Haberlandt-u

roditelju c. k. sviloprejskega poskuševališča v Gorici

1871.

pr: Povše.



V Gorici Nat. Seitz.
Zal. c. k. sviloprejskega poskuševališča.

Predgovor svilorejcem!

Bodisi da prebivaš v milom, bodisi da v hudem severnem podnebju, biti moraš marljiv da se sviloprejstvo koje je povsod enako, dobro pospešuje, kajti mi ne nahajamo posebnih toček, ki bi se lahko izvrševale na severu à tudi ne ki bi se ložje v južnih krajih. Mi ne poznamo vzreje, koja bi se dala vpeljati le v enej deželi in drugej s pripravnimi pripomočki ne koristila.

Zatorej ne premišluj i ravnaj se pri vzreji sviloprejk, po vodilih, koje ti daje praksa, v zvezi z dobro in zdravo učestnostjo; popusti vsakršnje dvombe in malovredna mnenja, ktere je le nevednost odgojila, ampak bodi prepričan, da pravi napredek ti bodo kakor povsod tudi v tem predmetu naj boljše pripomogel in tvojo blagostanje pospeševal.

O izvalenju jajčic.

Ko so se popki murbvenih dreves že tako zdebili, da smemo pričakovati v maleh dneh, da se bo iz njih razvilo perjiče, vediti moramo, da je prišel tudi čas, da izlezejo gosenci iz njih jajčic. Bodisi, da bivaš v južnih, bodisi, da v severnih krajih, zapazil bodeš, da se bo že v sredi mesca aprila ali 5-6

tednov pozneje začelo izvrševati to delo. Ne odlašaj tega dela delj, ker ako se godi izlevanje še le potem, ko je murbveno drevje že zeleno, védi, da se je izlezovanje veršilo prepozno.

Ko se jame razvijati perje iz popkov, vedi, da je čas, da se izlezejo črviči, kajti nar boljši je, ako se vrši to delo enakočasno. Ti se izgovarjaš dragi svilorojec, i trdiš, da je zgodnja vzreja slabejša, ker ponočna slana ne redkoma nežno perjiče pokonča i da je potem večkrat vsa izreja izpostavljena nevarnosti; da, prav imaš, ker tudi mi smo tvojih misli, à vendar je izguba zgodnje vzreje manjša nego dobički poznje. Črvi zgodnje vzreje so navadno zdravejši, nego črvi pozne, dalje se redè črviči od mladega perjiča bolj, i nam napredejo večji mešičke (kokone), odtegnejo se hudej poletni vročini, ktera jim mnogokrat hudo škoduje. Ko bi se primerilo da bi nastal še mesca maja hudi mráz paziti moraš, da si prihraniš jajčic za kasnejo vzrejo, ko bi ti slana mesca maja mlado perjiče vničila. Predenj ti svetujem, kako imaš ravnati se pri izlezovanji, povedati ti hočem poprej, kako pri tem velevažnem delu ravnati ne smeš.

Pred vsem moraš popustiti staradavna pravila, v kojeh se svetuje i priporoča nositi jajčica na lastnem životu. Pomisli da je med našo obleko in našim životom 26 in še čelo 28°R i toliko topline je za izlezovanje preveč, ker pri 28°R se izležejo celo tičje jajca. V tako stisnjenem kraji i med takimi soparji polti bi gotovo gosenčice koje potrebujejo čistega zraka, ne ostale zdrave. Kakor je slabo izlezovanje na životu, ravno tako je slabo, da se vrši izlezovanje v posteljah.

Tudi v posteljah nahajamo za nje preveč topline i tudi tu je premalo čistega zraka; k vsem tem se pa, ako neпустиš, da bi jih grel v postelji celi dan, jajčica večkrat prehladé. Ker je izlezovanje bodisi na životu, bodisi v posteljah popolnoma zavrženo, stane nam vprašanje: „kje naj se vrši to delo?“ Na kraje, kamor padajo solnèni žarki navpično, ne izpostavljalj jajčič, kajti taka toplina je zanje prevelika, ampak v sobo, ležečo proti solnènej strani, koje imej po dnevi odprto, ponoči pa da se jajčica ne prehlade, jo dobro zapiraj.

Nasproti našej pazljivosti bodemo vendar zapazili, da ni izlezevanje gosenčic enakočasno, temuč se izležejo ene poprej, druge pozneje i mi nahajamo gosenčice, koje se celo 5-6 dni pozneje izležejo od prvih i to zadržuje svilorejce pri njih delu.

Treba je toraj od tvoje strani, da si sam pomagaš v tem obziru, i to stem, da si odločiš sobo, v koji narediš peči i jih enakomerno kuriš i le po tej poti zamoreš dospeti do enakočasnega izlezovanja.

Ako je v tvojej sobi topline

	skozi 6 dni	10° R.
„	5 „	12° „
„	4 „	14° „
„	4 „	16° „
„	3 „	18° „

tako smeš zagotovljen biti, ka se bo jelo vršiti izlezovanje že v dnevnu, da se izvrši to delo v malih dneh.

To umetno kurjenje vršiti se mora z veliko pazljivostjo, da se obdrži enakomerna toplina. V začetku kuri le malo, i potem zmeraj bolj, po dnevi se kuri večasih bolj večasih manj, kakor je zunanja toplina večja ali manjša, in večkrat je po dnevi nepotrebno kuriti, ponoči se pa to umetno kurjenje nikakor ne sme opustiti. Ne sodi stopinjo topline po tvojih čutlejih, temveč pazi natanjko na stopinje toplomera, koji naj visi poleg jajčic. Odstrani jajčica od prevročē peči, kar je enako škodljivo zanje kakor vroči solnčni žarki, i neredkoma se je že primerilo, da so bile gosenčice pri takih primerljejech v njih lupinicah mrtve.

Tudi je jako nevarno, ako je zrak presuh. Skrbi torej, da bodo tla v sobi, v koji se vrši valenje, vedno mokra, i to stem, da jih večkrat poškropiš, ali pa z mokrimi rjuhami pogrneš; zraven pazi da bo soba vedno čista.

Ako porabiš prazna jajčica, ktera so oprana od njih podlage, razprostri jih v plitvo škatelico koje strani ne smejo biti črez pol palca visoke, ker jajčica ne smejo ležati ene verh drugih. Dalje pokrij, na papir ali platno se držeča jajčica, z ljukničastim papirjem, ali pa z redko mrežico i naloži nanje mladega perjiča. Do 8. ure zjutraj bo zlezla večina gosenčic na perje, vzdigni jih

potem s pokrivalom vred i prenesi jih na prostor, kojega si jim odločil za njih vzrejo. Na jajčice iz kojih gosenci še do tega časa niso izlezele, položi zopet luknjičastega papirja i nekoliko perjiča, i do opolne bodejo tudi ostanki zlezli na perjiče. Od tega časa naprej vrši se redno polaganje i sicer tako, da bodo gosenci vsacega dneva odločene po starosti ene od drugih. Ne imaj tiste navade, da bi ne polagal prvim gosencim perja, iz vzroka, da bi ne prihitele pozneje izvaljene. S tem si veliko škoduješ, čeravno meniš okrajšati in polajšati izrejo, ker ravno s tem si že položil podlogo za nesrečno vzrejo.

O vzreji gosenc. (sviloprejk)

O čednosti, kurjavi i zračenji vzrejališnih sob.

Prostora, koje si odločil za vzrejo, naj bodo prav čedna, i taka, ki se kurijo lahko i tudi lahko zračijo. Taki prostori, morajo se osnažiti še predej se jame vršiti vzreja; tla kakor stene morajo se očistiti vsega prahu.

S temi da pobeliš stene z apnom, da podrgneš tla i drugo orodje z mlačnim lugom, zadostuješ; pa tudi potem ko se že vzreja vrši, ne smeš zanemarjati takih prostorov i pregovora (kmetovalcev) „red i čednost je polovica hrane.“ Ne trpi nečednosti pri gosencih, i ne da bi se napravljaj po tleh prah, ampak pusti pobrisati jih vsaki dan z mokro cunjjo.

Ko bi nastal mrzaz ne zabi vsaj po noči, ko je mrzaz navadno hujši, zgreti z kurenjem. Če tudi počasno spremenjenje topline gosencam ne škoduje, je vendar hitro spremenjenje jako

nevarno. Nar boljše je, ako je v vzrejni izbi 14 — 20° R. topline, ako je manj topline pomagaj si z umetnim kurjenjem ako jo je več, pomagaj si s tem, da sobe prezračiš. Ko pa ti ni mogoče obraniti visoke topline od 22 — 24° R, skrbi, da ne nastopi mahoma hitro ohlajenje na 8—12° R, koje se še celo v 2. polovici maja in še tudi mesca junija nahaja.

Med vsemi točkami je naj važnejši ta, da prezračiš vzrejališke sobe pogastoma, ker pomisli, da je gosenci že od narave odločeni kraj v čistem zračji i pomisli dalje da se čisti zrak nikjer poprej ne pokvari, nego v zaprtinah kjer diha veliko živih bitstev.

Zatoraj ne zrači sob le po dnevi, temveč kadar se nahaja v nji dosti topline, tudi po noči. Zelo se pregršiš, ako ti zadostuje zračenje skozi ključavnice. Kadar je zunaj 14—20°R topline smeš vsa okna odpreti i tudi vrata; prepriha pa nikar ne trpi. Nasprotna okna samo smeš imeti odprta, ona pa veterne strani pusti zaprta. Posebno dobro je, ako imaš mesto steklenih šip, mrežo. Ako zapaziš smerad v sobi, ne ravnaj po starodavnih svetih, da bi hotel pregnati ga z dišečimi rastlinami, kajti one zboljšajo le neprijetni duh, brez da bi zatrle škodljive gaze.

O krmenju gosenc, ali o polaganju pirja.

Razun čednosti, kurjave i zračenja paziti moraš pred vsem tudi na polaganje i prestavljanje ki se ima vršiti vedno z njih starostjo.

Do tretjega levenja jim je naj boljša hrana v začetku drobno nežno, pozneje pa debeleje zrezano perje; s tem bodo se redile gosence dobro, na množini pa si boš prihranil veliko.

Do 1. levenja zadostuje, ako jim polagaš vsake 3 ure, toraj v 1. dnevu 8 krat. Od 1—4 levenja je dovolj, ako jim daš jesti le 6 krat. Po 4. levenji pa jim daj jesti tolikokrat, kolikokrat boš zapazil, da bi rade jedle. Čem gorkeji i suheji je zrak, tem več se jim sme dati jesti, i nasprotno, se jim pola-

ga manjkrat pa po več. Tako polaganje stane nam več dela, je pa gotovo tudi dobro.

Ako oskubeš perje od mladik ali pa pokladaš vejice nanje je enako, skorej bi bilo zadnje boljši, ker se razdele i premikajo bolj, kar jim zelo dobro hasne.

Pri polaganji perja, pazi dobro, da ni ono mokro ali velo, dalje ne polagaj jim perja ki se je bodisi v žakljih bodisi v velikih butarah sparilo, i dobilo črnikasto barvo. Pred tem se varješ naj ložje, ako neseš veje, koj ko si jih porezal od drevesa domu.

Ako so veje mokre bodisi da jih je zmočil dež, bodisi da je padla rosa nánje, posuši jih s tem da jih postaviš po koncu ena poleg druge; nikakor pa ne tako, da bi oskubil mokro perje i ga sešil, ker perje oskubeno se suši bolj počasi in se prav rado spari.

Prekladanje gosenc i čednost njih ležišč.

Prekladanje gosenc, t. j. prenašanje ne druge lese, je zelo potrebno, da se čednost obdrži. Pred 1. levenjem je prekladanje nepotrebno; med 1. in 3. levenjem naj se vrši to delo vsaki drugi dan, po 3. in 4. levenjem do tistega časa da se začenjajo zapredat pa je potrebno da se prekladajo vsaki dan.

Prekladanje se godi naj ložje z luknjičastim papirjem ali pa z mrežo; ako nimaš teh pripomočkov, naloži na gosence, koje hočeš preložiti, čez in čez pernatih mladik. V pol uri bo zlezla množina gosenc na perje i to prenesi potem z mladikami vred na druge lese; ostale gosence prenesi potem bodisi z rokami, bodisi da položiš zopet nekoliko vejic nanje. Potem nesi lesu z odpadki vred iz vzrejališčne sobe i jo nekoliko preč od izbe osnaži.

Kakor ti je že znano, se levé gosence predenj se zapredejo 4. krat. K tem postanejo gosence nepremakljive, one zaspè z njih po koncu molečem životom i takrat čisto nič ne jedó.

To „spanje“ traja od 24—36 ur; pri bolehnih slabotnih gosencah celo 2—3 dni. Med tem spanjem napravi se nad staro kožico nova, kajti prva bila je že pretesna, dalje se razširijo v notranjem nove širji duševnice (Luftröhre) mesto starih ozkih, zato, da zamore večja gosenca tudi več zraka v se dobiti. Vse te spremembe niso sicer pri gosencah nič nevarnega, vendar jih moraš pustiti med tem časom popolnoma pri miru. Kakor hitro se jamejo leviti, nehaj jim polagati, ker ti bi jih s perjem le pokril. Dobro moraš paziti, če ni med spavajočimi gosencami še nekoliko takih, ki še niso pripravljene za spanje. Škoda bi bila, ko bi še po hrani hrepenečim gosencam ne dal jesti; položi toraj sem tertje še ktere mladike, i ko bodo zlezle nánje, prenesi jih na take lese, na kterih so gosence, ki tudi še niso za spanje pripravljene.

Kakor gosence na eni i ravno tistej lesi ne zaspé enakočasno, tako je tudi njih zbudenje različno. Čakaj toliko časa, dokler ne zapaziš, ko je množina gosenc se olevila, t. j. izlezla iz stare kožice; i potem še le jih prenesi na nove lese. Tudi to se lehke dela s pripomočjo luknjičastega papirja, ali z mrežami ali pa s tem, da naložiš nánje mladik. Zraven pa pazi, da boš enakočasnu preloženim gosencam odločil druge lese, nego gosencam, ki se 12—16 ur pozneje izbudé. Ako se to opazuje pri vsakem levenji, dosežemo s tem, da združimo gosence popolnoma enakega razvijanja vedno odločeno od drugih, kar je gotovo pravilno in umno.

O prostoru, kojega potrebujejo gosence.

Skoro vsi svilorejci se pregršé zoper pravilo, da ni treba gledati na prostor i na natlačenje gosenc čisto nič. Napravljajo si pa s tem veliko škodo, ker nastaja pri gosencah s tem da nimajo dostojnega prostora i da so zelo nakopičene ene vrh družih bolezni imenovana: „zaspanost“ (Schlafsucht). Računi da mora biti za eno unčo prostora naj manj 12 kubičnih sež-

njev, dalje naj bo ena lesa vsaksebi od druge 2 črevlja, računani dalje da potrebuje 1000 gosencic hitro ko se izvalé 10 štirjaških palcev; potem pa, ko se spravljajo presti ravno toliko štirjaških čevljev. Tako povekšanje prostora od 1—144 kratnega dosežemo ako gosencam pri njih rasti razširjamo prostor, in da jih po vsakem levenju prav skrbno razdelimo na več les.

Zdaj boš lahko znal, koliko prostora potrebujejo gosence od 1 unče jajčic, če veš, da je v eni unči 36000—40000 jajčič.

Naprava zapredavnih hišic i zapredenje gosenc,

Priprava za zapredenje gosenc je večbažna. Nar boljši priprave so tiste, koje nas stanejo naj manj, i v kterih se zaprede lahko veliko gosenc. Prav dobre so zató: ajdovca, soršična, slama, oblanje, bresove veje i. t. d. Zelene mladike s perjem, niso porabljive, tudi sè mora paziti da ne nastaja v takih prostorih mokrota. Zapredavne hišice imej v takih krajih, kjer dohaja do nje lahko čisti zrak, toraj nikakor ne pri tleh. Če je mogoče imej prostor kjer se zapredajo gosence, ločen od prostora, kjer lezejo gori. Večkrat ti bo zmanjkovalo prostora i boš mogel imeti zapredavne hišice v vzrejevalnem prostoru; pridružiti jo boš mogel z lesami, da dorasle sviloprejko lahko zlezejo na nje. Ako so gosence v zapredavni hišici prenatlačene, najdel bo deš posebno od Japanskega plemena večkrat po dva mešička skupaj; ako je pa taka hišica izpostavljena mokroti, i do koje dohaja le malo čistega zraka, dobil boš le slabeh mešičkov i sploh boš najdel pri obiranji veliko mrtvih, ki so poginili hitro, ko so začeli presti. Važno je dalje tudi, da varuješ v takih stanicah hudega mraza, dobro i potrebno je da kuriš izbe še celo mesca maja in junija

Čez 8 dni potem ko so se gosence zapredle, smeš začeti obirati mešičke. Dejaj posebej trde, posebej mehke i posebej tiste, ki se držita po 2 vkup; oprostí jih od naskubljene svile (Flockseide) i skrbi, da jih prodáš nemudoma. Ne skušaj po-

moriti jih sam i prepusti to delo, ktereга nisi vajeн kupcu kormur jih prodash.

Smeš jih morda tudi nekoliko prihraniti, da dobiš od njih jajčie; kdaj smeš to storiti najdel boš v prihodnjem oddelku tega spisa

Sedanje poglavitne bolezni gosenc.

Lisasta bolezen.

Ako se v začetku vzreje zapazi neenakost gosenc, koja je pri vsakem levenji razvidnejša, ako še zapažiš poleg tega na gosencah posebno na prednjem životu i na prsних nogah črne lise, ako vidiš, da zmiraj bolj kumrajo, vedi da je prišla bolezen na tvoje črve.

Kakor nahajamo pri bolezni (trichine) v mesu živali ali ljudi male okrogle črviče, tako tudi nahajamo pri lisastih boležnih črvičev sovražnih organizmov, ki so še veliko manjši od ogercev i ki se naselijo v notranjem telesu gosenc i jih s časoma vničijo. Ako nastane ta bolezen pri prav mladih gosencah, jih je le težko rešiti, če se pa pokaže bolezen pri odraslih pomaga se jim še lahko toliko, da dospejo do vpredenja. Ker okužijo bolne gosence lahko zdrave, skrbi, da odstraniš slabotneže, koje lahko hitro spoznaš.

Seme tako bolnih gosenc, gotovo ni dobro za drugo vzrejo, ker sovražljivi prisiljenec se vedno širi tudi v mesičku in v metulju, da celo v jajčike se spravi in vgnjezdi. Le z velikim trudom i s pazljivostjo obvaruješ tvoje gosence te bolezni, i to s tem, ako vzameš za vzrejo, le takih jajčie, ki nimajo telesic i takih dobi se le od takih metuljev, kojih niso napadli taki prisiljenici.

Ako hočeš spoznati, ali se nahajajo telesca ali ne, poslužiti se moraš drobnogleda, (microscop) s kojim umen, v tem izurjen človek pazljivo preiskuje; in ker nahajamo tacih že v vsakem

kraji nekoliko, ne zabi v 10 dneh po zapredenji gosenc, 50 mesičkov takemu izvedencu preiskati pustiti. Ako si z opazovanjem našel da so bili brez telesic ali pa da jih je bilo le 6%, smeš jih 'rabiti za vzrejo, ako ne najdeš prav mehkih i črnkastih vmes.

Vpelji celično plodenje, ki ti bode porok resnice in gotovosti. Ti dobiš lahko od svilorejske družbe, pod koja spadaš, ali pa od Goriškega svilorejskega poskušališča toliko žakeljčkov (1000 stane 4 gold) kolikor parov metuljev si želiš pustiti za jajca.

V vsaki žakeljček deni enega mandelca i eno babico, potem zadrhni žakeljček od zgoraj z nitjo. Po dva i dva žakeljčka zveži vkup i jih naberi na debelejšo nit koja priveži v suhem prostoru od ene stene na drugo.

Ko si vse to storil pusti jih potem v miru, le včasih poglej ako se ni priklatil nek črni keber $3\frac{1}{2}$ črti dolg imenovan „kožejed“ (Speckkäfer) kteri se spozna lahko na tem da ima na sprednjih delih perutnic rumenkasto črto, na strani te črte ima črne pike. Kjer se nahaja semraj mrtvih živali je gotovo ta merčes zraven, da poleže jajčica na taka mrtva trupla. Vjemi ga na žakljčkih i ga zmečkaj, ako vidiš, da je zalezal že v žakljčke stori ravno tako z njim, ker drugače bi on i njegovi mladiči ponkončevali mrtve metulje.

V začetku poletja pošlji tvoje zakljčke z v njih zavezanimi metulji i jajčiki vred tistemu, ki ti je preskrbel preiskovanje mesičkov.

On bode vse metulje pregledal z drobnogledom in ti poslal jajčica le tistih žakeljčkov koje bo videl da so popolnoma zdravi. Za poskušnjo pošlji le tiste žakeljčke o kojih, je več zdravih lepih jajčič; tiste pa v kojih je rumenih ali rudečkastih jaje zraven še prav malo, preglej že doma. Pravilno dobiš od sto žakeljčkov pol unče zdravega t j. od telesic prostega semena, vender če je prav vgodno, celo 1 unčo. Ako nimaš prilžnosti po tej poti prisvojiti si jajčic, pusti rajši ta kremžati dobiček in dobodi si jajčic od svilorejskih družeb ktere imajo dostojnih pripomočkov metulje natanjko pregledovati

Zaspanost (Lethargie).

Ta bolezen se le malokrat nahaja pri mladih gosencah po gostoma pa pri takih, ktere so blizo četrtega levenja ali pri takih ki so se štirikrat olevile i se pripravljajo presti. Take gosence spoznaš s tem, da ne snedo toliko, kakor popred, dalje so prav lene, tudi na tem da lezejo od perja proč. Tako bolnih gosenc ne boš po zunajnosti v začetku boleznii od zdravih nič mogel spoznati. Barvo imajo navadno, čutijo se bolj mehke, so prav lene i odtod tudi ime boleznii „zaspanost“. Še le potem ko so poginile se spremeni njih barva hitro v črno in nemudoma postanejo tako mehke, da se pri naj manjšem stisku zmečkajo in dajo temno tekočino, koje neprijetni duh je enak gnojnici.

Sposobnost za to bolezen se tudi pri daljni vzreji množi in razširi na dede takih bolnih starišev in to tem gotovejše, čem neugodnejše so zunanje razmere pri izreji gosenic.

K tem neugodnim zunanjim razmeram kojih se imaš ogibati spadajo :

- 1.) Slabo hranenje jajčic.
- 2.) Močno zakasnjeno izlezovanje že zrelih gosencic s tem da prestavljaš jajčica v mrzlejše prostore n. pr. v klet.
- 3.) Posebno zaostanjenje pri vzreji.
- 4.) Gosto nakopičenje gosencic na lesah in teh v vzrejališčih.
- 5.) Ne zadostojno zračenje.
- 6.) Polaganje mokre ali gorke hrane
- 7.) Opustjenje vsakdanjega čedenja les.
- 8.) Hitro shladenje koje je tem bolj škodljivo čem večja je bila poprejšna toplota.

Da se vpašno pokonča vse v izrejevališči se nahajajoče vplive gnilobe koje je tem več čem manj smo pazili na čednost bodi si na tleh, bodisi na lesah ali pri polaganji, je gotovo klorovi gaz. Ker so pokazale škušnje, da je razvijanje klorovega

gaza v vzrejališču edini pripomoček zoper to strašno boleznin, priporočam ti, da se ovega poslužuješ. Nar ložje skrbiš za to, če vedno v premirliji tvojega vzrejališča več ali manj klorovega apna porabiš (za prostor od deset kubičnih sežnjevsaki dan $\frac{1}{4}$ *ℓ.*), kojega z nekoliko vode pomešaš, da ti postane kakor kaša, in tega večkrat črez dan po stenah namažeš. Tako bo sicer naprava klorovega gaza počasna, vender vedno enako trajajoča, in s tem enako koristna, kakor močnejše razvijanje klorovega gaza, ki pa močno in hudo tvoje pljuča napada.

Za to boleznijo zbolijo lahko vse gosence, naj rajši pa se prime bolezen tistih gosenc koje so od bolnih jajčic. Da ne bo tvoja prihodnja vzreja že od bolnih prednikov okužena, ravnaj se po pravilih koje ti hočem naštetii o tej bolezni.

- 1.) Zguba gosenc zarad te bolezni ne sme znašati čez 5%.
- 2.) Med mesički po zapredenji ne sme biti 5% mrtvih.
- 3.) Dalje ne sme biti čez 5% črno lisastih mesičkov koji so nasledek omenjene bolezni.
- 4.) Dalje mora biti izlezevanje metuljev precej popolnoma, in ne sme jih zaostati čez 2 do 3%.

Prve točke se lahko zagotoviš ako se vrši vzreja pod tvojo pazljivostjo; druge in tretje točke se prepričaš ako prerežeš en mesiček izmed 100 mesičkov; četrte točke prepričaš ne šele potem ko so metulji popolnoma izlezli.

Ni ti treba ponavljati kako važno je, da si prihraniš med izleženemi metulji za vzrejo naj lepši, druge slabotneže, pa brez usmiljenja odpraviš.

O hranjenji jajčic.

Velevažno je, da ne hraniš jajčic na kupičene v žakeljčkih ampak razprostri jih po tankih skladnicah. Pusti si narediti od mizarja štiri voglate rome iz po 6 črt debelih lajšt, ktere naj bodo od ene strani preprežene s tančico, da jajčica skozi

ne popadajo, tako da imajo podobo plitve škateljce, in v koje se jajčica oložijo.

Priveži potem na 4 voglih škateljce nit i obesi jo na strop suhe, čistemu zraku izpostavljene izbe, koja naj bode proti severnej strani.

Takih škatelje napraviti si, ti ne bo stalo veliko truda i stroškov.

Ravno na taki način boš hranil na papirji ali na platnu zlezene jajčica i zavrgel navado, hraniti jih med perilom ali drugo obleko, kamor zrak dohajati ne more. Nikar ne hrani jajčic v zaprtih plehastih (kositarjevih) škateljcach, dalje ne v navadnih kletih, ali v ledenicah; pozimi ne imej jajčic v vročih izbah ali vmetno согретih prostorih. Ne zapiraj jih pred mrazom, temveč stavi jajčica po zimi delj časa mrzloti od 6—10°R pod ničlo. Menjava topline od 10° pod ničlo in + 4° nad ničlo je navadna po zimi, in pazi da nastaja prememba le polagoma, to pa lahko storiš s tem da odpreš oknja o pravem času i da jih tudi v pravem času zapreš.

Jajčica oprati z mrzlo, vodo je nepotrebno: nepotrebno je dalje jih delj časa kopati v vinu; tudi se mi zdi nepristojno, jih devati v rastopljene soli, samo tedaj je drugače ako hočemo ločiti slabo jajčica od dobrih. Navadno nahajamo med jajčici dobrih lastnosti le malo slabih. Ako si izpostavljal jajčica po zimi mrazu, smeš biti brez skrbi, da ne bodo tvoji črvi spomladi prehitro se izvalili. Prehitrega izvaljenja varuješ se tudi s tem, ako v gorkejih dnevih oknja zapreš, v mrzlejših nočeh pa odpreš.

Ako si na taki način ohranil jajčica čez zimo in ako se ravnaš pri valenji tega, kar sem ti polagal na srce, upati smeš, da se bo vršilo valenje enakočasno.

Pa tudi pozneje ne bode njih rast brez vspéha, ako se boš ravnal po pravilih, ki smo ti jih našteji za vzrejo gosenc. Na ta način boš vzrejo hitro i srečno končal. Bolezni kojih se imamo bati, ne bode prestopile tvojega praga i dobil boš več mešičkov, kakor si jih do zdaj ponavadi dobival, i to ti bode poplačalo tvoj veći trud.

Le ako se trudiš sam, ako bo nar ubožnejša kočica poprijela se naših naukov, potem še le smemo pričakovati izpolnjevanja napredka, koji je tudi v tvojem rojstnem kraju zelo odvisen od svilorejstva.

